

Davorka Celmić

NEKA ISKUSTVA S PERMANENTNIM OBRAZOVANJEM NASTAVNIKA

U vezi sa suvremenom reformom obrazovanja u SR Hrvatskoj unesene su u nastavne programe mnoge inovacije, koje treba u izvedbenim programima i provesti.

Cilj je svake inovacije da se u sistemu obrazovanja postignu neka poboljšanja i promjene, a kako je čovjek dio toga sistema, uvođenjem inovacije pridonosi se i razvoju i promjeni stavova ljudi u sistemu.

Iako svaka inovacija nije u svom začetku i neka promjena nabolje za svakog sudionika u procesu odgoja i obrazovanja, treba gledati na prednosti koje ona sobom donosi. Kako se promjene u sistemu odražavaju u svim strukturama, potrebno je da u proces uvođenja inovacija u obrazovanje budu uključeni svi faktori koji na bilo koji način utječu na njihovu realizaciju i desiminaciju.

Zato se obrazovanje korisnika provodi na više razina i na različite načine imajući na umu potrebe društva i sistema, pa se na osnovi strategije uvođenja inovacija obrazovanje ostvaruje vertikalno i horizontalno, povezivanjem raznih faktora u sistemu tj. onih koji rade oko koncepcije inovacije i onih koji ih ostvaruju u neposrednoj primjeni.

Uvođenjem inovacija u obrazovanje zbivaju se velike promjene u procesu učenja, čime se mijenja i uloga učenika i uloga nastavnika. Stoga je potrebno da i učenici i nastavnici surađuju ne samo u pripremama inovacija već i u njihovoj primjeni, a posebno u vrednovanju njihove uspješnosti.

Primjedbe nastavnika i učenika pridonose daljem poboljšanju i razvoju inovacije, a mogu utjecati i na promjene samog toka inovacije. Prema tome, inovacija koja ne bi uzela u obzir korisnika, bila bi siguran promašaj, pa je i to jedan od razloga zašto je težište rada oko permanentnog obrazovanja nastavnika postavljeno na proučavanje inovacija i na njihovu neposrednu primjenu u izvedbenim programima.

Obrazovanje nastavnika je kontinuirani proces, a zadatak mu je:

- da raznim oblicima zajedničkog rada prati kretanje u znanstvenom i metodološkom pristupu učenju jezika radi njegove efikasnije primjene u obrazovno-odgojnom procesu;
- da priprema i potiče nastavnike da u nastavni proces uvode inovacije;
- da pruža pomoć u realizaciji inovacija u procesu obrazovanja;
- da upućuje nastavnike u suvremene tehnike i oblike rada;
- da ih upozorava na razne izvore informacija (didaktičke materijale i stručnu literaturu).

Permanentno obrazovanje nastavnika provodi se u više oblika. *Republički seminari* objedinjuju teoretsko i praktično znanje o inovacijama. Zaključci koji se donose u radnim grupama, a prihvaćeni su na plenumu seminara, služe kao osnova za buduće aktivnosti u tom području.

U te seminare uključuju se osim savjetnika Zajednice Zavoda za prosvjetno-pedagošku službu SR Hrvatske i svi rukovodioci stručnih aktiva gradova kao i specijalisti za područja koja se obrađuju.

Regionalni seminari prenose sadržaje utvrđene zaključcima republičkih seminara, a unose u svoj rad i sadržaje koji maksimalno aktualiziraju potrebe nastavnika određene regije.

U Zavodu za prosvjetno-pedagošku službu SR Hrvatske organiziraju se i *povremena savjetovanja* za usmjereni dio obrazovanja, a cilj im je da informiraju nastavnike o svim promjenama i novinama u nastavnim programima i aktualiziranju sadržaja.

Permanentno obrazovanje ostvaruje se i u »pedagoškim danima« na stručnim aktivima općina, a sadržaji se odnose na neposredne probleme i potrebe nastavnika u organizacijama odgoja i obrazovanja za osnovno, opće i usmjereno obrazovanje.

Ovom prilikom osvrnut ćemo se поближе na jedan oblik permanentnog obrazovanja nastavnika, i to na onaj koji se ostvaruje u Obrazovnom centru za strane jezike u Zagrebu.

Koristeći se dosadašnjim iskustvima na uvođenju inovacija Centar je pokušao postaviti svoj sistem obrazovanja korisnika zasnovan na specifičnostima i potrebama nastavnika u usmjerenom dijelu obrazovanja.

Kako korisnici obrazovanja čine jezgro inovacije, svaka inovacija mora imati svoje polazište u jezgri u kojoj se inovacije realiziraju. To jezgro koje postaje središnja točka zbivanja, nazvali smo »eksperimentalnim poligonom«. Društvena je i ekonomska opravdanost »eksperimentalnog poligona« u tome što bi sva kabinetska istraživanja bez njihove neposredne primjene u praksi bila samo djelomično korisna i ne bi dala mogućnost da se uoče pedagoško-didaktički, psihološki i sociološki pokazatelji što ih svaka inovacija sadrži.

Povezivanjem raznih struktura na osnovi samoupravnih sporazuma stvaraju se uvjeti za utvrđivanje vrijednosti primijenjenih inovacija i za mogućnost buduće desiminacije.

Radi što efikasnije desiminacije počeo je Centar u Zagrebu u suradnji sa Zavodom za prosvjetno-pedagošku službu SR Hrvatske organizirati tzv. *otvoreni dan* (naziv proizlazi iz aktivnosti koje se provode tijekom određenog dana jednom na mjesec). Sudionici su ovih skupova nastavnici Obrazovnog centra za strane jezike u Zagrebu i nastavnici iz cijele republike, posebno oni koji rukovode stručnim aktivima (do sada ih ima 26).

Tom se aktivnošću započelo u 1980. godini. Dosadašnji su rezultati pokazali da je interes za *otvoreni dan* velik i da *otvoreni dan* okuplja nastavnike iz najudaljenijih krajeva SR Hrvatske.

Aktivnosti ovog tipa obrazovanja nastavnika proizlaze iz programa o kojemu se dogovaraju i koji zajednički predlažu nastavnici Obrazovnog centra svih jezika, strani lektori i savjetnici Zavoda za prosvjetno-pedagošku službu SR Hrvatske. U razgovorima i zaključcima s raznih skupova identificiraju se prioritetne inovacije, izbor se predlaže na skupu svih zainteresiranih nastavnika, a usvaja se pošto ga prihvate svi stručni aktivni gradova.

U 1980. godini planirani su ovi sadržaji:

Komunikacijska kompetencija

Kognitivni pristup učenju gramatike

Čitanje — jedna od komponenti komunikacije

Vizualna i auditivna sredstva kao poticaj motivacije

Igre i simulacije

Pisanje — vještina koja prati čitanje i slušanje

Problemi grešaka i kako ih treba ispravljati

Praćenje rada učenika i njegovo vrednovanje

Organizacija *otvorenog dana* provodi se na tri razine:

- promatranje rada s učenicima (u pojedinim jezicima),
- stručno predavanje o temi koja je prezentirana,
- diskusija i donošenje zaključaka koji služe kao povratna informacija koja se ugrađuje u sistem.

Za svaki *otvoreni dan* priprema se radni materijal kojim se koriste učenici, predlaže se artikulacija i opis sata za nastavnike za svaki ogledni sat posebno i razrađuju stručne informacije o inovaciji o kojoj je riječ.

Iskustva, zaključci nastavnika i stručne informacije stečene u *otvorenom danu* prenose se u pisanom obliku preko Zavoda za prosvjetno-pedagošku službu SR Hrvatske svim savjetnicima stranih jezika i rukovodionicima stručnih aktiva.

Stručni aktivni u gradovima proučavaju na svojim sastancima dobivene didaktičke i stručne informacije, a uz to nastavnici koji su prisustvovali *otvorenom danu* interpretiraju i prenose svoja iskustva ostalim nastavnicima.

Zaključci ovih skupova objedinjuju se u informaciju koja služi za nastavak djelatnosti; samo se na taj način može koordinirati rad oko uvođenja inovacija u čitavoj republici.

Idući se stupanj desiminacije provodi u stručnim aktivima organizacije odgoja i obrazovanja, gdje se informacije prenose onim nastavnicima koji nisu sudjelovali u radu aktiva grada.

Kako je ovo tek prva godina rada, ima još mnogo teškoća s obzirom na organizaciju i financiranje ove djelatnosti. Međutim, velik interes nastavnika i spoznaja da je ovakav pristup obrazovanju korisnika (nastavnika i učenika) prihvaćen, o čemu najbolje govori i broj nastavnika koji surađuju u pojedinim skupovima, najbolja je motivacija da se takvim radom nastavi.

Ljiljana Matić

IZ RADA NASTAVNOG CENTRA ZA USAVRŠAVANJE NASTAVNIKA I PROFESORA ENGLESKOG JEZIKA

Uvodne napomene

Zakon o vaspitanju i obrazovanju SAP Vojvodine¹ utvrdio je u poglavlju o stručnom radu osnovne zadatke u oblasti unapređivanja, ostvarivanja i izgrađivanja politike obrazovanja, sistema vaspitanja i razvitka pedagoške i andragoške teorije i prakse. Između ostalog, precizno je razradio i utvrdio zadatke u oblasti oko stručnog, idejnog, pedagoško-psihološkog i metodičkog usavršavanja nastavnika i saradnika u vaspitno-obrazovnim organizacijama i odredio nosioce realizacije svih utvrđenih zadataka

¹ Zakon o vaspitanju i obrazovanju. Službeni list SAPV br. 14 od 16. juna 1977. godine, str. 752—758.